

Група Миколаївської, Одеської та Херсонської областей мають трохи нижче значення середньозваженого критерію, ніж Харківська та Дніпропетровська області. Сильною стороною цих регіонів є, перш за все, унікальні природно-кліматичні умови, розташування біля морів та значна кількість культурно-історичних визначних пам'яток, відомих на увесь світ. Тут найбільший показник за кількістю санаторно-курортних закладів, ресторанів та готелів, але невеликий показник обсягу послуг. Отже, для розвитку туристичної привабливості потрібно покращити якість обслуговування, оскільки умови відпочинку для туристів мають вагоме значення. Це вигідно як для державних інвестицій, так і для іноземних. Необхідні ремонтні та реконструкційні роботи над відомими музеями (у Одеській області багато з них у незадовільному стані). Можливий розвиток екологічного туризму.

Висновок. Таким чином, у науковому дослідженні представлено методичний підхід до оцінювання туристичної привабливості регіонів із використанням інтегрального показника побудованого на основі комплексу факторів із урахуванням їх вагомості. Застосовані економіко-математичні методи дозволяють робити більш точні та об'єктивні оцінки щодо рівня розвитку туризму в тій чи іншій області. У подальшому методичний підхід буде розширено за рахунок дослідження динаміки змін туристичних кластерів України.

Перелік посилань:

1. Азар В. И. Экономика и организация туризма / В. И. Азар. – Москва: Экономика, 1972. – 182 с.
2. Зорин И.В. Менеджмент туризма : Туризм и отраслевые системы : учеб. для студентов вузов турист. профиля / И. В. Зорин, А. И. Зорин, Т. А. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 271 с.
3. Музиченко-Козловська О.В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території. Монографія. / О.В. Музиченко-Козловська - Львів: Новий Світ-2000, 2012. - 176 с.
4. Савіцька О. П. Формування туристичної привабливості території / О. П. Савіцька, Н. В. Савіцька, І. Я. Кулиняк // Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 22.15. - С. 148-154.
5. Леонт'єва Ю. Ю. Прикладні аспекти міжрегіональної кластеризації в туризмі / Ю. Ю. Леонт'єва, Н. М. Влащенко // Бізнес Інформ: науковий журнал. – 2012. – № 9 (416). – Х. : ВД «ІНЖЕК» – С. 177–183.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Кендалл М.Дж., Стьюарт А. Многомерный статистический анализ и временные ряды. - М.: Наука, 1976. – 736 с.
8. Крыштановский А.О. Анализ социологических данных с помощью пакета SPSS [Текст]: учеб. пособие для вузов / А.О. Крыштановский; - Высшая школа экономики. – М.: Изд.дом ГУ ВШЭ, 2006. – 281 с.
9. Туризм в Україні. Класифікація та види [Текст] / Л. І. Коржилов // Ефективна економіка. – 2014. – С. 22-28.
10. Смолій В.А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А.Смолій, В.К.Федорченко, В.І.Цибух. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2006. – 372 с.

Стаття надійшла: 22.01.2016 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

УДК 338.49

JEL Classification: R5

СТАН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Федотова Ю.В., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства Ім. О. М. Бекетова

Анотація. Стаття присвячена дослідженню ролі інформаційного сектору у розвитку економіки регіонів України. Об'єктом дослідження виступають складові інформаційно-аналітичної інфраструктури національної економіки. Встановлено, що роль інформаційно-аналітичної інфраструктури полягає у: формуванні технологічної системи зв'язку для обміну інформацією; сприянні розвитку і відновленню підсистем соціальної сфери діяльності на базі застосування інформаційно-комунікаційних технологій; організації сфери ділової інформації, консалтингу і реклами з метою посилення конкурентоспроможності основних галузей виробництва за рахунок використання інноваційних методів, рішень, технологій; розвитку наукових інститутів стосовно реалізації фундаментальних, прикладних і дослідно-конструкторських розробок, спрямованого на впровадження наукових досліджень у виробничу діяльність з урахуванням потреб ринку.

Виявлено, що серед першочергових проблем розвитку інформаційно-аналітичної інфраструктури відмічається дефіцит кадрів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Для вирішення цієї проблеми передбачена розробка методологічного забезпечення використання комп'ютерних мультимедійних технологій при викладанні шкільних предметів та дисциплін, а також забезпечення пріоритетності підготовки фахівців з ІКТ і втілення принципу «освіта протягом усього життя».

В якості напрямів вдосконалення інформаційно-аналітичної інфраструктури запропоновано: розробити антикризові заходи з метою активізації наявних «полісів зростання» з пріоритетним розвитком інформаційного середовища, як активатора «ефекту зростання»; запровадити інформаційне забезпечення в усі соціальні та економічні процеси на регіональному рівні; зорієнтувати розвиток інформаційної інфраструктури на прогресивні концепції технічного та технологічного оснащення господарської діяльності; забезпечити пріоритетність підготовки фахівців з ІКТ.

Проведене дослідження спирається на аналіз останніх наукових публікацій з окресленої тематики, аналіз та синтез отриманих результатів. Отримані висновки можуть бути застосовані при розробці стратегії регіонального розвитку.

Ключові слова: аудит, інформація, ІТ-технології, консалтинг, лізинг.

STATE AND MAIN TRENDS INFORMATION AND ANALYTICAL INFRASTRUCTURE IN UKRAINE'S REGIONS

Juliya Fedotova, PhD in Economics, Associate Professor
O. Beketov National University of Urban Economy in Kharkov

Summary. The article investigates the role of the information sector in the economic development of Ukraine's regions. The objects of the study are the information and analytical infrastructure components of the national economy. It was established that the role of information and analytical infrastructure is in shaping the technological communication systems for information exchange; promoting the development and renewal of social subsystems based on the use of information and communication technologies; the scope of business information, consulting and advertising to enhance the competitiveness of basic industries through the use of innovative methods, solutions and technologies; development of scientific institutions regarding the implementation of fundamental, applied and experimental development to implement the research in productive activities to meet the needs of the market.

Among the priority issues of information-analytical infrastructure marked shortage of staff in the field of information and communication technologies are revealed. To solve this problem provided methodological support to develop the use of computer multimedia technology in the teaching of school subjects and disciplines, and to ensure the priority of training in ICT and the implementation of the principle of "education for life".

As the areas of improving information and analytical infrastructure offered: to develop anti-crisis measures to enhance the existing "poles of growth" priority development of the information environment as activator "growth effect"; implement information security in all social and economic processes at regional level; direct the development of information infrastructure in the progressive concept of technical and technological equipment of economic activity; ensure the priority of training in ICT.

The study is based on analysis of recent scientific publications on topics outlined, analysis and synthesis of the results. The resulting findings can be applied in the development strategy of regional development.

Keywords: audit, information, IT-technologies, consulting, leasing.

Постановка проблеми. Становлення ринкової економіки супроводжується як якісними змінами у сфері техніко- та організаційно-економічних виробничих відносин у всіх сферах господарської діяльності, інтенсифікацією інтеграційних тенденцій у міжнародний простір, так і всебічною інформатизацією суспільства. Термін «інформація» походить від латинського «information» і означає «пояснення», «викладання» та «повідомлення». Тлумачення цього терміну залежить від галузі наук, де він застосовується. Так, наприклад, окремі автори вважають, що інформація – це співвідношення між відомостями (даними) та їх одержувачами [1,2,3].

Теорія інформаційного суспільства ґрунтується на наступних тезах [1, с. 12]: найвищою цінністю сучасного суспільств виступає інформація; влада знаходиться у руках тих, хто володіє інформацією та вміє нею користуватися; сфера інформаційної діяльності охоплює все більшу частину населення Землі; загроза посилення безробіття за умови комп'ютеризації та застосування робототехніки; формування нового покоління людей, які володіють комп'ютерною грамотністю; істотні зміни у культурі та системі соціальних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження наукових праць Згуровського М., Нестеренка О. та Васильєва О. [1-4], аналіз даних Всесвітнього економічного форуму дозволяє систематизувати наступні рейтинги України за індексами, що стосуються інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ):

- Глобальний індекс конкурентоспроможності 2015 (WEF Global Competitiveness Index) – 79 місце із 140 країн (2014 рік - 76 місце із 144 країн);
- Індекс мережевої готовності 2015 (WEF Networked Readiness Index) – 71 місце із 143 країн (2014 рік – 81 місце з 148 країн);
- Індекс технологічної готовності 2015 (WEF Technological Readiness Index) - 86 місце із 140 країн (2014 рік - 94 місце із 148 країн).

За Індексом розвитку електронного уряду ООН (The UN Global E-Government Development Index) у 2014 році Україна посіла 87-ме місце у світі серед 193 країн-членів ООН (у 2012 році в рейтингу Україна посідала 68-е місце із 190 країн). Незважаючи на втрату позицій у рейтингу, зокрема в індексі онлайн-сервісів, Україна в 2014 році увійшла до групи країн з високим індексом розвитку електронного управління.

За даними Міжнародної організації World Wide Web Foundation щодо рейтингу розвитку Інтернету в 86 країнах світу в 2014 році Україна за Індексом розвитку Інтернету (The Web Index) посіла 46 місце.

Згідно щорічного звіту «Стан широкосмугового зв'язку 2015», підготовленого спільною ініціативою Міжнародного союзу електрозв'язку та ЮНЕСКО, за рівнем проникнення Інтернет за 2014 рік Україна посіла 95 місце з 191 країни (за 2013 рік - 94 місце серед 191 країни) [5].

Невирішені складові загальної проблеми. Інформація впливає на розвиток економічних секторів, формування суспільних потреб і, як наслідок, на специфіку виробничої діяльності. Зазначені тенденції зокрема чинять суттєвий вплив на інфраструктуру національної економіки та економіки регіонів зокрема.

Інформаційно-аналітична інфраструктура є елементом ринкової інфраструктури. Її окремі складові – аудиторські [6], консалтингові та юридичні фірми й організації – здатні впливати на діяльність виробничих підприємств. Отже, актуальність установ такого типу обумовлює необхідність всебічного аналізу та синтезу елементів інформаційно-аналітичної інфраструктури.

Формулювання цілей статі. Окреслені вище тенденції сформували мету написання даної статті – всебічне дослідження сфери інформатизації та основних складових інформаційно-аналітичної інфраструктури регіонів та виявлення напрямів та перспектив їхнього подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою особливістю інформаційного сектору є його відокремленість. Він не є окремим сегментом або сукупністю сегментів інших ринків, значить, вимагає індивідуальних підходів до дослідження. Завдяки інформаційним технологіям існує можливість здійснення взаємодії між економічними суб'єктами без безпосереднього контакту між ними. Серед таких прикладів: функціонування електронних магазинів, формування регіональних бірж різних видів ресурсів тощо.

Завдання інформаційно-аналітичної інфраструктури, як складової ринкової інфраструктури, у розвитку національної економіки полягає у наступному. По-перше, це формування технологічної системи зв'язку для обміну інформацією. По-друге, сприяння розвитку і відновленню підсистем соціальної сфери діяльності на базі застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Третім завданням є організація сфери ділової інформації, консалтингу і реклами з метою посилення конкурентоспроможності основних галузей виробництва за рахунок використання інноваційних методів, рішень, технологій. Четверте завдання полягає у розвитку наукових інститутів стосовно реалізації фундаментальних, прикладних і дослідно-конструкторських розробок, спрямованого на впровадження наукових досліджень у виробничу діяльність з урахуванням потреб ринку.

Зростаюча роль інформаційного сектору підтверджується динамікою відповідних статистичних показників. По-перше, спостерігається збільшення обсягу реалізованих послуг споживачам за видами економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» та «Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку», який за 9 місяців 2015 року складає 17,76 млрд. грн. (5,7% від загального обсягу реалізованих послуг), що на 67,9% більше ніж за аналогічний період 2014 року (рис. 1).

Рисунок 1 – Обсяг реалізованих послуг споживачам підприємствами за видами економічної діяльності «Комп’ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» та «Ремонт комп’ютерів і обладнання зв’язку», млрд. грн. [5].

За 9 місяців 2015 року збільшилась частка сфери ІТ у ВВП – у 2015 році вона склала 1,64 % (порівняно з 1,40% у 2014 році) (рис. 2).

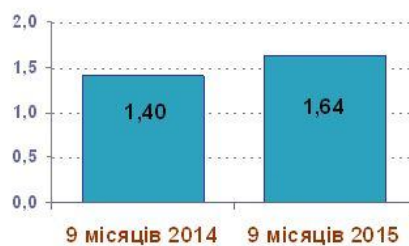

Рисунок 2 – Частка ІТ сфери у ВВП, % [5].

В якості наступного пункту слід звернути уваги на те, що обсяг продажу товарів через мережу Інтернет підприємствами роздрібної торгівлі склав 1,40 млрд. грн. або 0,4% від усього роздрібного товарообороту за 9 місяців 2015, що на 5,3% більше ніж за аналогічний період 2014 року. Отже, здійснення торговельних угод відбувається без безпосереднього контакту продавця і споживача продукції.

Найбільшу частку абонентів мережі Інтернет складають абоненти м. Києва (32,1% від загальної кількості абонентів, станом на грудень 2015 року) та Одеської області (22,5%). Рівень проникнення послуг широкосмугового доступу до мережі Інтернет по Україні станом на 01.10.2015 становить 11,3 у розрахунку на 100 жителів. Регіонами з найнижчим рівнем проникнення широкосмугового доступу до мережі Інтернет є Житомирська область – 4,9, Закарпатська область – 4,9, Івано-Франківська область – 5,7 та Рівненська область – 5,2 [5]. Регіонами з найвищим рівнем проникнення широкосмугового доступу до мережі Інтернет є Одеська область – 13,8, Дніпропетровська область – 12,0, Львівська область – 10,6 та м. Київ – 67,1 (рис. 3).

Однак, незважаючи на відмічену динаміку, необхідно звернути увагу на той факт, що згідно з даними міжнародних аналітичних агенцій (Freedom House, Internet World Stats, Economy Watch) рівень проникнення Інтернету в нашій країні близько 34 %. Україна за цим показником займає передостаннє місце в Європі [5].

Україна сьогодні відчуває суттєвий дефіцит кадрів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. На I квартал 2014 року за спеціальностями, які належать до ІТ-сфери, було захищено 72 докторських та 381 кандидатських дисертаційних робіт. Сьогодні у світі близько 18,2 млн. спеціалістів у сфері ІТ-технологій. На сьогодні лідером в ІТ є США, які мають 3,6 млн. розробників, далі йде Індія (2,75 млн.). За прогнозами експертів, вже у 2018 році ситуація поміняється і кількість індійських спеціалістів збільшиться до 5,2 млн. проти 4,5 млн. американських [5, 7]. Для вирішення цієї проблеми у Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» передбачено наступне:

1) розробити методологічне забезпечення використання комп’ютерних мультимедійних технологій при викладанні шкільних предметів та дисциплін, врахування в системах навчання студентів педагогічних вищих навчальних закладів і перепідготовки вчителів особливостей роботи з ІКТ;

- 2) забезпечити пріоритетність підготовки фахівців з ІКТ;
- 3) вдосконалити навчальні плани, відкрити нові спеціальності з новітніх ІКТ, втілити принцип «освіта протягом усього життя» та ін. [8, п. III].

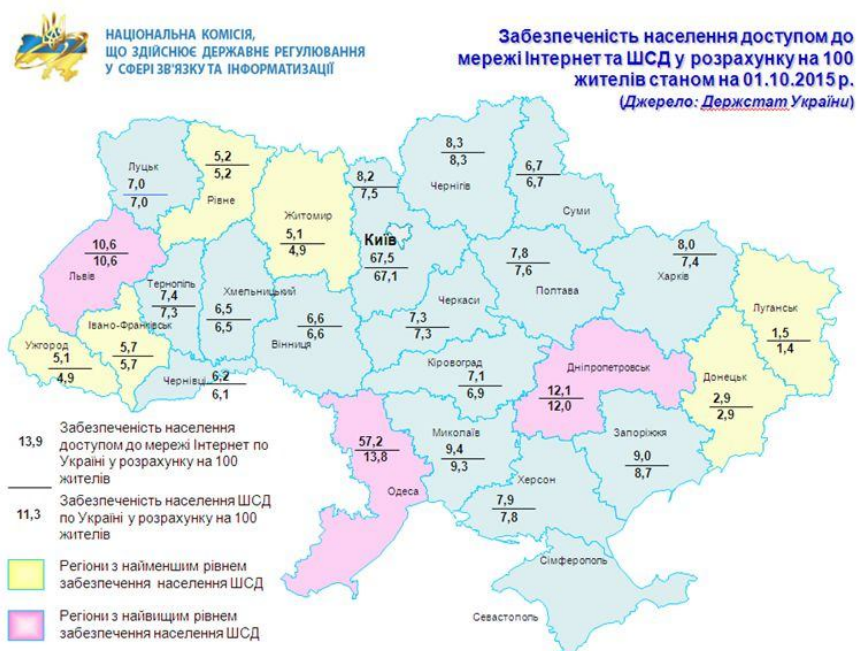

Рисунок 3 – Забезпеченість населення регіонів України доступом до мережі Інтернет та широкосмугового доступу [5]

Аналізуючи проблематику ролі інформаційно-аналітичної інфраструктури у регіональному розвитку, О.А. Зінченко підкреслює її особливе значення в період кризи. Автор підкреслює, що «під час кризи відсутність оперативної ринкової інформації ускладнює своєчасне реагування учасників ринку на коливання кон'юнктури та структурні зміни в економіці. Це перешкоджає ефективному функціонуванню господарюючих суб'єктів» [9, с. 241]. Цікавою є думка О.К. Райчевої та К.М. В'язовської щодо місця інформаційної складової в інноваційній інфраструктурі. Як зазначають автори, інноваційна інфраструктура охоплює організації різних видів та форм власності, взаємозв'язок яких здійснюється, починаючи від генерації науково-технічної ідеї та продовжується до її впровадження в господарську діяльність і комерціалізації [10, с. 88].

Висновок або наукова новизна. Резюмуючи проведене дослідження стосовно стану та напрямів удосконалення інформаційно-аналітичної інфраструктури, в якості першочергових заходів ліквідації негативних тенденцій розвитку інформаційно-аналітичної інфраструктури в регіонах України можна запропонувати наступне: 1) розробка антикризових заходів з метою активізації наявних «полюсів зростання» з пріоритетним розвитком інформаційного середовища, як активатора «ефекту зростання»; 2) запровадити інформаційне забезпечення в усі соціальні та економічні процеси на регіональному рівні; 3) орієнтація розвитку інформаційної інфраструктури на прогресивні концепції технічного та технологічного оснащення господарської діяльності; 4) забезпечити пріоритетність підготовки фахівців з ІКТ.

Перелік посилань:

1. Згуровський М. Проблеми інформаційної безпеки в Україні, шляхи їх вирішення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pnzzi.kpi.ua/1/01_p10.pdf
2. Нестеренко О. В. Проблеми формування національної інформаційної інфраструктури та забезпечення її безпеки: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipri.kiev.ua/fileadmin/XXXX/2010/2/2010-2-21.pdf>
3. Нестеренко О. В. Реалізація шляхів доступу до системи електронних інформаційних ресурсів органів державної влади / О. В. Нестеренко // Науково-технічна інформація. – 2004. – №3. – С. 3 – 10.
4. Васильєв О. В. Методологія і практика інфраструктурного забезпечення функціонування і розвитку регіонів України: монографія / О. В. Васильєв. – Х.: ХНАМГ, 2007. – 341 с.

5. Сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=1&language=uk>
6. Про аудиторську діяльність: [закон України: офіц. текст: за станом на 26.11.2015 року]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
7. Сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: [закон України: офіц. текст: за станом на 09.01.2007 року]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
9. Зінченко О. А. Роль та місце ринкової інформаційної інфраструктури регіону в антикризових заходах влади / О. А. Зінченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Х.: Вид-во УкрДАЗТ, 2009. – Вип. 28. – С. 240 – 243. – (Серія «Менеджмент та маркетинг»).
10. Райчева О. К. Створення інформаційної системи інноваційної інфраструктури у межах регіону / О. К. Райчева, К. М. В'язовська // Механізм регулювання економіки. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2011. – С. 86 – 92.

Стаття надійшла: 26.01.2016 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Бабич Д.В.

УДК 332.133.6:656.13

JEL Classification: R 400

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПИТАНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВТОТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

Пушкар Т. А., к.е.н., доцент

Козін О. Є., аспірант

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Анотація. Метою статті є теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій щодо вирішення питань формування і забезпечення економічної безпеки автотранспортного комплексу на регіональному рівні. Предметом дослідження є формування наукових підходів до економічної безпеки регіонального автотранспортного комплексу в умовах розвитку процесів інтеграції національної економіки у європейський економічний простір.

Методи дослідження. Теоретичну і методичну базу дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці провідних вчених у галузі регіональної економіки і забезпечення економічної безпеки на різних рівнях. Основні методи, які були використані: системний підхід (при визначенні системи забезпечення економічної безпеки автотранспортного комплексу); порівняльний (під час розгляду різних поглядів науковців); методи статистичного аналізу (аналізу розвитку автотранспортних комплексів регіонів), метод компонент (для визначення складових економічної безпеки автотранспортного комплексу).

Результати роботи. Досліджено особливості визначення економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону і обґрунтовано її складові. Виявлено і класифіковано основні загрози функціонування і розвитку регіональних автотранспортних комплексів у розрізі забезпечення економічної безпеки. Обґрунтовано підхід до формування системи економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону на основі виділення двох основних компонент: виробничої та інфраструктурної.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання висновків та рекомендацій у діяльності автотранспортних комплексів регіонів і формуванні цільових програм розвитку регіонів України.

Висновок. Дослідження особливостей формування системи економічної безпеки автотранспортного комплексу дозволяє сформулювати системне бачення кола питань і завдань щодо її забезпечення на регіональному рівні.

Ключові слова: регіон, регіональний розвиток, економічна безпека, загрози економічній безпеці, автотранспортний комплекс регіону.